

De wereld van het geld

niveau
7

Handleiding

Deze les gaat over **De wereld van het geld**. Waarom hebben we geld? Op welke verschillende manieren kun je betalen? En hoe doe je dit veilig?

Snelstart

Deze geldles bestaat uit vaste en extra onderdelen.

Vast:

- Introductiefilmpje op geldlessen.nl
- Werkblad
- Eén groepsopdracht naar keuze

Extra:

- Overige groepsopdrachten
- Thuisvragen

Benodigheden

- Introductiefilmpje op geldlessen.nl
- Werkblad voor alle leerlingen (kopiëren)
- Voor de groepsopdrachten: casusbeschrijving en (reflectie)vragen voor het digibord op geldlessen.nl
- Voor groepsopdracht 1: bankbiljetten

Tip: Het spel *Monopoly Elektronisch bankieren* past goed bij deze les. In deze moderne versie van het klassieke Monopoly betalen de spelers hun aankopen met een bankpasje bij de elektronische betaalautomaat.

Lesbeschrijving

Introductie (10 minuten)

Bekijk het introductiefilmpje op het digibord en bespreek het filmpje met de leerlingen na. Hieronder staan voorbeeldvragen om de voorkennis van de leerlingen te activeren. Maak een keuze uit de vragen en stimuleer de leerlingen om met eigen ervaringen en ideeën te komen. Voor de introductie staat 10 minuten. Heb je meer tijd? Dan kun je gebruik maken van de verdiepende vragen.

Voorbeeldvragen

- Welke verschillende manieren van betalen ken je? (Bijvoorbeeld contant, pin, contactloos, online betalen). Hoe betaal je zelf het liefst?
- Wat zijn de voor- en nadelen van de verschillende betaalmanieren?
- Hoe werkt een betaalverzoek via de mobiele telefoon?
- Hoe kun je controleren of een betaling via internet wel veilig is?

Verdiepende vragen

- Praat jij met je vrienden over geld? Waarom wel/niet? En praat je thuis met je ouders over geld?
- Denk je dat we over 10 jaar op dezelfde manieren betalen? Of zijn er dan ook andere mogelijkheden? En over 50 jaar?

Kern (35-60 minuten)

De kern bestaat uit een werkblad, aangevuld met één of meer groepsopdrachten.

1. **Werkblad.** De leerlingen werken zelfstandig aan de opdrachten op het werkblad.

Vervolgens bespreek je de opdrachten klassikaal.

2. **Groepsopdrachten.** Kies één of meer groepsopdrachten (zie verderop).

Tip: je kunt het werken met het werkblad en de groepsopdrachten ook afwisselen.

Antwoorden werkblad

1a. Eigen antwoord.

1b. Beide partijen moeten voordeel hebben van de ruil, ruilen van verse producten is lastig omdat je dan misschien appels ruilt terwijl je die op dat moment helemaal niet nodig hebt, je moet het met elkaar eens zijn over de waarden van de te ruilen producten.

Licht toe dat er vroeger nog geen geld was. Als je wat nodig had, probeerde je dat te ruilen. Door bovengenoemde nadelen ontstond de behoefte aan een ander systeem. Zo ontstond het huidige geldsysteem.

2a. Geld sparen voor later – pensioenfonds

Nieuwe bankbiljetten drukken – De Nederlandse Bank (DNB)

Dekt schade bij verlies en diefstal – verzekeraar

Bankpasjes leveren – bank

2b. Nee, De Nederlandsche Bank (DNB) is de centrale, onafhankelijke bank van Nederland. DNB is onder andere verantwoordelijk voor het drukken van papiergeld.

Laat eventueel het volgende filmpje zien: schooltv.nl/video/de-nederlandse-bank-wat-doet-de-nederlandse-bank.

De link naar dit filmpje staat ook op geldlessen.nl.

3a.

	Voordeel	Nadeel
Contant	<ul style="list-style-type: none">Je ziet hoeveel geld je nog hebt.	<ul style="list-style-type: none">Je moet goed hoofdrekenen.Je kunt het kwijtraken.
Pinnen	<ul style="list-style-type: none">Je hoeft niet te rekenen met geld.	<ul style="list-style-type: none">Je ziet niet hoeveel geld je nog hebt.
Contactloos	<ul style="list-style-type: none">Het gaat snel en makkelijk.	<ul style="list-style-type: none">Je geeft heel makkelijk geld uit.Andere mensen kunnen ook met je bankpas betalen.
Online betalen	<ul style="list-style-type: none">Snel en makkelijk. Je hoeft niet naar de winkel.	<ul style="list-style-type: none">Kwetsbaar voor fraude. Je moet opletten of de site waarop je betaalt wel betrouwbaar is.Je geeft het geld heel makkelijk uit.

Bespreek dat het grote voordeel van contactloos betalen, namelijk dat je geen pincode nodig hebt, ook juist een nadeel is. Doordat je geen pincode nodig hebt, geef je heel snel en makkelijk geld uit. Je bent je veel minder bewust van je betalingen. Ander nadeel is dat ook andere mensen boodschappen kunnen afrekenen met jouw bankpasje, omdat ze geen pincode nodig hebben.

3b/c Eigen antwoord.

3d. Bijvoorbeeld:

- Op sites zoals Marktplaats kun je ervaringen zien met de verkoper.
- Wil de verkoper naam en adres delen?
- Is de verkoper lang actief (positief) of niet (negatief)?
- Is de prijs te mooi om waar te zijn? Dan is dat ook zo, en krijg je nooit waar je voor betaalt.
- Kijk bij zijn andere advertenties. Verkoopt hij 25 fietsen, dan is er een grote kans dat die gestolen zijn.

Groepsopdracht 1 - Case Joep gaat pinnen

Beschrijving opdracht

Deze case gaat over veilig omgaan met een bankpas en pincode. Het doel van de opdracht is dat leerlingen weten hoe ze veilig een bankpas en pincode kunnen gebruiken. De leerlingen maken in groepjes een checklist over veilig omgaan met je bankpas. Gebruik hierbij de onderstaande besprekingsvragen. De leerlingen kunnen eventueel op internet tips zoeken.

Lees de case voor of toon hem op het digibord; zie geldlessen.nl

Case Joep gaat pinnen

Joep heeft sinds kort een rekening met bankpas en eigen pincode. Hij wilde geld pinnen, maar het lukte niet. Gelukkig heeft een aardige man hem geholpen. Als hij dit thuis aan zijn vader vertelt, belt zijn vader meteen de bank om de bankpas te blokkeren. Dat betekent dat de bankpas vanaf dat moment onbruikbaar is. Joep is er nogal van geschrokken. Hij had niet nagedacht over de veiligheid.

Besprekingsvragen

Ook beschikbaar voor het digibord; zie geldlessen.nl

- Waarom blokkeerde de vader van Joep de bankpas?
- Welke stappen moet je volgen als je gaat pinnen?
- Wat kun je zeggen als iemand je wil helpen bij het pinnen?
- Waar moet je op letten tijdens het pinnen?
- Wie heeft er een bankpas?
- Ben jij weleens afgeleid tijdens het pinnen?

Nabespreking

De leerlingen presenteren hun checklists aan elkaar. Ze vullen elkaar aan. Zorg dat de volgende onderwerpen aan bod komen:

- Een bankpas bewaar je op een veilige plek.
- Schrijf je pincode niet op. Je kunt bijvoorbeeld een ezelsbruggetje bedenken om je pincode te onthouden.
- Deel je pincode nooit, zelfs niet met je beste vriend. Niet mondeling maar al helemaal niet bijvoorbeeld via Whatsapp.
- Laat niemand meekijken tijdens het pinnen.
- Controleer je af- en bijschrijvingen. Dit kan bijvoorbeeld met de app van je bank.
- Als je je bankpas kwijt bent, moet je meteen de bank bellen om hem te blokkeren. Andere mensen kunnen anders met je pas betalen. Ook zonder pincode (contactloos betalen).

Groepsopdracht 2 - Betalen in de toekomst

Beschrijving opdracht

In deze opdracht bedenken de leerlingen in groepjes een betaalmethode voor de toekomst. Vertel dat er al geëxperimenteerd is met een betaalchip onder de huid. De leerlingen speculeren met behulp van de besprekingsvragen over de toekomst. Hoe denken de leerlingen dat er in de toekomst betaald wordt? Ze kunnen hun idee tekenen. Bespreek na afloop klassikaal de bevindingen.

Besprekingsvragen

Ook beschikbaar voor het digibord; zie geldlessen.nl

- Wat vind je van zo'n betaalchip onder de huid?
- Wat zijn de voor- en nadelen daarvan?
- Hoe denk jij dat we in de toekomst betalen?
- Wat zou volgens jou een makkelijke manier van betalen zijn?

Groepsopdracht 3 - Mail van de bank?

Beschrijving opdracht

De leerlingen bekijken een verdacht mailtje van de bank. Ze bedenken hoe je de betrouwbaarheid van zo'n mail kunt controleren.

Toon het mailbericht; zie geldlessen.nl

Bespreekvragen

Ook beschikbaar voor het digibord; zie geldlessen.nl

- Hoe kun je zien dat dit mailtje niet van een echte bank afkomstig is? Noem minimaal drie redenen.
- Wie heeft ook weleens zo'n mailtje of app-bericht gekregen? Wat heb je toen gedaan?
- Het mailtje is een voorbeeld van phishing. Wat is phishing?

Nabespreking

Laat in de nabespreking de volgende aspecten aan bod komen:

- 'Verdachte' onderdelen mail: Aanhef is niet persoonlijk, bank vraagt nooit om persoonlijke informatie, bank stuurt nooit nieuw beveiligingssysteem via de mail.
- Het mailtje is een voorbeeld van phishing. Bij phishing leiden criminelen je met een mail of appje naar een nepsite en proberen zo je inloggegevens te krijgen. Geef nooit inloggegevens via de mail of app. Klik ook nooit op links in een verdachte mail of app. Criminelen proberen zo namelijk toegang tot je computer te krijgen.

Beste Klant,

Het is u waarschijnlijk niet ontgaan dat wij de afgelopen tijd het doelwit zijn van internetcriminelen. Uit voorzorg is het internetbankieren voor enkele gebruikers preventief geblokkeerd.

Klik op [deze link](#) om de blokkade op te heffen. We hebben uw rekeningnummer, geboortedatum en adres nodig om uw identiteit te bevestigen.

Nadat we uw gegevens hebben gecontroleerd, vragen we u het vernieuwde beveiligingssysteem te downloaden. Dat is te installeren via het bestand in de bijlage van deze mail.

Dit nieuwe systeem zorgt ervoor dat u nog beter beschermd bent tegen internetcriminelen.

Onze excuses voor het ongemak.

Met vriendelijke groet,

De bank

Afsluiting (5 minuten)

Leren omgaan met geld doe je thuis en op school. Kies een vraag die de leerlingen thuis met hun ouders kunnen bespreken. Geef de leerlingen tips hoe en op welk moment ze de vraag kunnen stellen. Bijvoorbeeld tijdens het avondeten. Je kunt na de les de thuisvraag aan de ouders sturen.

De thuisvragen zijn ook beschikbaar voor het digibord; zie geldlessen.nl

Thuisvraag 1: Vind jij dat er één munt voor de hele wereld zou moeten zijn? Waarom wel/niet?

Thuisvraag 2: Hoe denk jij dat we in de toekomst betalen?

Thuisvraag 3: Hoe betaal jij het liefst: contant, pinnen, contactloos of met je mobiel? En waarom?